

ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

DIGITAL PLATFORMS AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALITY OF TEACHING IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

У статті окреслено особливості та перспективи цифровізації освітнього процесу, які передбачають трансформацію змісту, методів та організаційних форм навчання з метою забезпечення якості та доступності освіти, посилення індивідуалізації та адаптації навчання. Дистанційна та змішана освіта в умовах сьогодення широко запроваджується і використовується в освітньому процесі ЗВО різних країн світу. Ця система потребує більш активного використання хмарних сервісів, цифрових платформ та інших інструментів для проведення якісного навчання. Проведене дослідження підтверджує популярність відкритої освіти: зараз існує велика кількість платформ, які надають доступ до відкритих освітніх ресурсів з різних галузей знань. Адже цифрові платформи пропонують широкий спектр функцій, включаючи, але не обмежуючись лекціями, завданнями, вікторинами, навчальними взаємодіями, можливістю створити групові чати, форуми та ін.

Авторами було проведено опитування серед викладачів Ужгородського національного університету, Полтавського фахового коледжу нафти і газу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» та Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» щодо значимості використання цифрових платформ в процесі змішаного, традиційного та дистанційного навчання. В результаті дослідження встановлено, що в процесі дистанційного та змішаного навчання цифрові платформи використовують 98% респондентів. Підвищення якості навчання при використанні цифрових платформ відмітили майже всі опитувані, та у відкритому питанні дали відповіді, яким саме чином цифрові платформи підвищують якість навчання здобувачів освіти. Варто зазначити, що використання дистанційних платформ під час навчання здобувачів освіти дало можливість зафіксувати позитивну динаміку їх успішності, а також сформувати у них такі якості, як професіоналізм, відповідальність, наполегливість, стратегічне мислення; адаптивність, здатність до прогнозування та підвищити мотивацію до навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, цифрові платформи, якість навчання, інформаційні технології, освітні ресурси.

The article outlines the features and prospects of the digitalization of the educational process, which involve the transformation of the content, methods and organizational forms of education in order to ensure the quality and accessibility of education, strengthening the individualization and adaptation of education. Distance and mixed education in today's conditions is widely implemented and used in the educational process of higher education institutions in various countries of the world. This system requires more active use of cloud services, digital platforms and other tools for conducting quality education. The conducted research confirms the popularity of open education: there are now a large number of platforms that provide access to open educational resources from various fields of knowledge. After all, digital platforms offer a wide range of functions, including but not limited to lectures, tasks, quizzes, learning interactions, the ability to create group chats, forums, etc.

The authors conducted a survey among teachers of the Uzhhorod National University, the Poltava Professional College of Oil and Gas, the National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk" and the Educational and Scientific Institute of Management, Economics and Business "Higher Educational Institution "Interregional Academy of Personnel Management" regarding the importance of using digital platforms in the process of mixed, traditional and distance learning. As a result of the study, the authors found that 98% of respondents use digital platforms in the process of distance and mixed learning. The improvement in the quality of education when using digital platforms was noted by almost all respondents, and in an open question they answered in what way digital platforms increase the quality of education of students.

It is worth noting that the use of distance platforms in the training of students made it possible to record the positive dynamics of their success, as well as to form such qualities as professionalism, responsibility, perseverance, strategic thinking; adaptability, ability to predict and increase motivation to learn.

Key words: distance learning, digital platforms, quality of learning, information technology, educational resources.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/53.2.40>

Шелевер О.В.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри психології
Ужгородського національного
університету

Тенькова З.Ю.,

викладач
Відокремленого структурного
підрозділу Полтавського фахового
коледжу нафти і газу Національного
університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Мазур Ю.В.,

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, декан
факультету денної та заочної форм
навчання
Навчально-наукового інституту
управління, економіки та бізнесу
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління
персоналом»

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Якісні зміни в системі освіти неможливі без цифрової трансформації освітнього процесу, яка передбачає максимально повне використання потенціалу цифрових технологій [4]. Цифрові платформи для онлайн-навчання дозволяють викладачам, педагогам, науково-педагогічним працівникам легко та просто керувати навчанням чи онлайн-курсами. Системи управління навчанням (LMS) та віртуальні навчальні середовища (VLE) набувають

все більшого поширення, особливо через масштабні освітні зміни, які стали необхідними, спочатку через пандемію COVID-19, а потім війну в Україні, розпочату Російською Федерацією в лютому 2022 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання цифровізації, використання ІКТ розглядають в своїх працях вчені В. Биков, А. Гуржій, Л. Карташова, М. Жалдак, Н. Морзе, В. Кухаренко, Є. Полат, I. Gurevych, Frey C., Osborne M., Cachelin

J., Widmer J. Питаннями сучасного стану освіти в Україні та перспективи її розвитку досліджуються багатьма вченими, зокрема А. Алексюком, І. Бехом, О. Гребельником, К. Осадчою, Н. Гущиною, Т. Крasiковою, В. Кремень та ін. Серед дослідників, що активно займаються вирішенням проблеми підвищення якості освіти, можна виділити також О. Карпюка, О. Верес, Л. Юрчук, О. Ляшенко.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Досвід упровадження цифрових технологій в освітній процес у закладах вищої освіти нині не можна вважати вивченим достатньо повно. Сумніви викликають неоднозначність перспектив їх впливу на якість підготовки здобувачів освіти та якість навчання в цілому.

Мета статті. Аналітичне узагальнення головних напрямів цифрової трансформації освітнього процесу, аналіз практики використання цифрових платформ в ЗВО та їх вплив на якість освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сфері освіти і науки одним із напрямів цифрового розвитку є гармонізація з європейськими та світовими науковими ініціативами, про що наголошено в Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України, схваленої Урядом України у 2018 р [9]. Утім входження вітчизняної науки до Єдиного цифрового ринку Європи (Digital Single Market) можливе за умови дотримання запропонованої в ЄС парадигми «Відкриті інновації – Відкрита наука – Відкритість до світу» [9]. Розвиток системи освіти в її цифровій іпостасі приводить до серйозного виклику: з одного боку, вже зараз критично важливо забезпечити підготовку фахівців з цифровими компетенціями, а з іншого боку, – треба адаптувати свою внутрішню організаційно-інституційну логіку для збереження власної конкурентоздатності. Мова йде про те, що розширення можливостей сучасних ІКТ уже в найближчій перспективі вплине на процеси формування попиту та пропозицій на ринковій праці, скоригує вимоги до навичок і кваліфікації працюючих людей [3].

В умовах сьогодення навчання проводяться за допомогою цифрових каналів – хмарних сервісів, цифрових платформ та інструментів. Дистанційне та змішане навчання використовує онлайн платформи, оскільки неможливо якісно надавати послуги без сучасних технологій. Так, І. Селезнова стверджує, що якість вищої освіти в широкому розумінні – це збалансоване співвідношення вищої освіти (як результату, процесу, основи нової системи) з різноманітними потребами, цілями, вимогами, нормами (стандартами); системна сукупність ієрархічно організованих соціально значущих істотних властивостей (характеристик, параметрів) вищої освіти (як результату, як процесу, як освітньої системи) [10]. Це не означає, що традиційні засоби навчання ось-ось зникнуть, але заклади освіти визначили, що можна досягти

набагато більшого за допомогою технологій, таких як смартфони та інші підключені до Інтернету пристрої, які можуть полегшити навчання з будь-якого місця і в будь-який час.

Сучасні українські дослідження свідчать, що основними чинниками, які забезпечують якість освіти, є [6,7]:

- репутація ЗВО у суспільстві, дані вступного конкурсу, рівень підготовки абітурієнтів, кількість державного замовлення;

- якість вимог (якість стандартів, норм та цілей);

- якість ресурсів та процесів (професійна підготовка професорсько-викладацького складу; якість організації учбового процесу; впровадження наукових досягнень у освітній процес; залучення здобувачів освіти до науково-дослідницької діяльності; оснащеність навчальним обладнанням, підручниками, програмними засобами обчислювальною та оргтехнікою;

- використання інформаційних технологій, застосування сучасних освітніх технологій та використання цифрових платформ – активних методів навчання, Internet технологій тощо);

- наявність системи контролю й оцінювання викладання та якість системи моніторингу.

У контексті досліджуваної проблеми актуальності набуває праця В. Арешонкова про перехід до цифрового університету, що передбачає «не лише кількісне накопичення технічних засобів, а зміну цілей, пріоритетів, корпоративної ідеології, організаційних принципів і підходів, структури закладу тощо» [2]. Перед закладами освіти постає низка завдань – розвиток інформаційно-технологічної інфраструктури закладу та ефективного використання сучасних цифрових інструментів; підготовка, перепідготовка й підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в умовах цифрових технологій для підвищення якості й ефективності навчання; створення нових форм освітнього контенту.

Основними напрямками цифровізації освітнього процесу, автори вбачають використання доповненої, віртуальної і змішаної реальності, хмарних технологій, цифрових платформ, мобільних та інтернет технологій, дистанційної та змішаної освіти, розвиток цифрових бібліотек в закладах освіти. Завдяки цифровим засобам, навчання стає доступним: не потрібно багато часу, щоб з'ясувати факт або розвинути певну навичку.

Серед найбільш популярних для споживачів Європи освітнього контенту за версією ClassCentral відзначені платформи: Coursera– 37 млн., Edx– 18 млн., XuetangX– 14 млн., Udacity– 10 млн., FutureLearn– 8,7 млн [1]. До них можна додати ще платформи Prometheus, edX, MIT Open Course Ware, Future Learn, Udacity, UoPeople, OpenLearn. В Україні найбільш поширеними платформами

в закладах освіти є Moodle, eFront, Classroom, Sakai, MixSumDu [5,8].

Використання цифрових платформ в своїй роботі потребує ознайомлення викладачів з особливостями цифрових освітніх ресурсів; формування готовності викладачів до використання й створення цифрових технологій в освітньому процесі, включно з інформаційною та кібернетичною безпекою; ознайомлення викладачів з методикою використання цифрових технологій в освітньому процесі, у тому числі, дистанційних та мобільних технологій; методикою педагогічного проектування цифрових освітніх ресурсів для досягнення цілей в умовах дистанційного та змішаного навчання, тощо.

Авторами було проведено опитування серед викладачів та педагогічно-наукових співробітників Полтавського фахового коледжу нафти і газу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Ужгородського національного університету та Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» щодо значимості використання цифрових платформ в процесі змішаного, традиційного та дистанційного навчання. Всього взяли участь 72 респонденти (рис. 1).

В результаті дослідження авторами було встановлено, що в процесі дистанційного навчання цифрові платформи використовують 94% респондентів, змішаного – 82%, та при традиційному – 67%. Підвищення якості навчання при використанні цифрових платформ відмітили 97% респондентів при дистанційному навчанні, 95,5% – при змішаному та 93% при традиційному. Разом з тим 8% респондентів відмітили, що не використовують цифрові платформи при традиційному навчанні,

і лише 3% та 4% відповідно – при дистанційному та змішаному.

У варіанті «інше» респонденти зазначили, що використовують Zoom, Skype чи Google Meet, проте вони не є платформами для дистанційного навчання, а являють собою програми для організації відеоконференцій.

Аналіз відкритих відповідей на питання, як цифрові платформи впливали на якість навчання, показав:

- можливість інтерактивної взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу в синхронному і асинхронному режимах підвищують ефективність навчання в умовах дистанційного та змішаного формату;
- можливість використання в освітньому процесі всіх видів мультимедійного контенту, що дозволяє накопичувати і систематизувати інформацію, необхідну для вивчення дисципліни;
- широкий спектр інтерактивних завдань, використання симулятивних програм чи віртуальних дошок допомагають здобувачу знань розвивати самостійність, креативність та мотивацію до навчання;
- можливість створення групових чатів при проведенні практичних, лабораторних, семінарських занять;
- зручний моніторинг успішності;
- автоматизація процесу перевірки знань курсу, звітів, тестів.

Разом з тим, 35% опитуваних зазначили, що саме контроль здобувачів знань на цифрових платформах не завжди є результативним та ефективним, оскільки є місце академічній недоброочесності, а перевірка знань є важливим елементом освітнього процесу.

ВИСНОВКИ

Спочатку пандемія, а потім війна в Україні змусила викладачів змінити спосіб проведення занять,

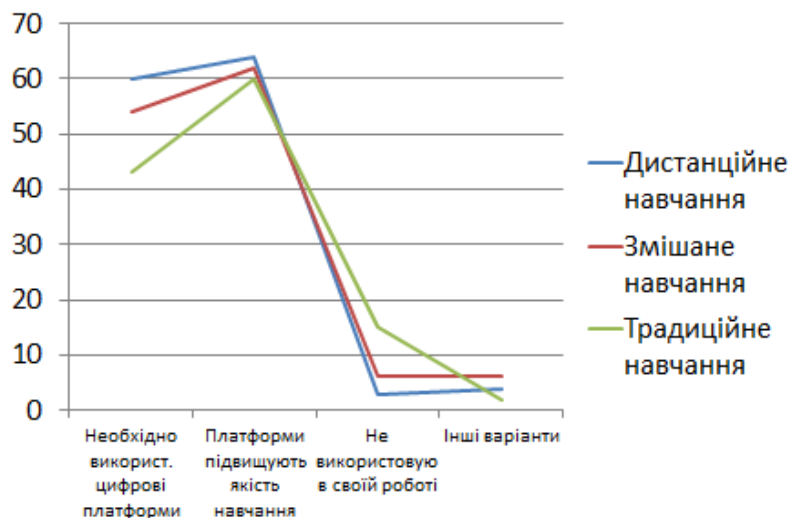

Рис. 1. Відповіді респондентів

віртуальні навчальні платформи стали рішенням для адміністрування навчальних посібників і розсилки навчальних матеріалів. Але використання цифрових платформ, як показало дослідження, є одним із найбільш ефективних і сучасних методів засвоєння знань і умінь, а також засіб, який дає змогу здійснювати індивідуальний, адаптивний підхід до здобувачів освіти. Проаналізувавши вищесказане, можна стверджувати, що цифрові платформи в умовах змішаного та дистанційного навчання підвищують якість освіти, відкривають здобувачам знань доступ до інформації, сприяють підвищенню їх самостійності та закріпленню їх професійних компетентностей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Shah D. «By the numbers: MOOCs in 2018». 2018. URL: <https://www.classcentral.com/report/mooc-stats-2018/>. (Дата звернення 09.11.2022)
2. Арешонков В. Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2 (2). С. 1-6.
3. Гуревич Р.С., Кадемія М. Ю., Опушко Н. Р., Ільницька Т. С., Плахотнюк Г. М. Роль цифрових технологій навчання в епоху цивілізаційних змін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Т.62. 2021 DOI: 10.31652/2412-1142-2021-62-28-38
4. Духаніна Н, Лесик Г. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи. URL:<https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/49235/1/p.406-409.pdf> (дата звернення 05.11.2022)
5. Квятковська А. О. Використання цифрових освітніх ресурсів при проведенні практично-лабораторних робіт в фахових коледжах. *Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка»* № 52. 2022р DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-1-38>, ст. 256-261
6. Кісіль М. В. Оцінка якості вищої освіти. *Вища освіта України*. Вип. 4 (14). С. 82-87. 2005
7. Котенко Т. М. Управління якістю підготовки фахівців як засіб контролю. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*. Вип. 16, ч. 2. 2009.
8. Осадча К, Осадчий В, Спірін О, Круглик С. Стан проблеми організації змішаного навчання у закладах вищої освіти України під час пандемії covid-19. *Інноваційна педагогіка*. Вип.81. 2022 DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.81.44>
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17 січня 2018 р. № 67-р URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>. (Дата звернення 07.11.2022)
10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти. Київ, 2006.